FiCom ry | Asko Metsola
30.4.2020

FiComin lausunto valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021-2024

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt FiComilta lausuntoa valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021—2024. FiCom kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Selonteon mukaan hallitusohjelman digitalisaatiohankkeita, esimerkiksi digitaalisen identiteetin ja sähköisen tunnistusratkaisun kehittämistä, jatketaan kehyskaudella.

Ratkaisujen löytäminen sähköisen tunnistamisen haasteisiin ei ole kiinni teknisistä asioista eikä lainsäädännöstä, vaan kysymys on puhtaasti poliittinen: jatketaanko markkinavetoisella vai valtion ratkaisulla, ja kumpi tuottaa parhaan ja kustannustehokkaimman ratkaisun tulevaisuudessa.

Käytännössä kaikilla suomalaisilla on jo käytössään markkinaehtoisesti toteutettu tunnistusväline, joka on turvallinen ja helppokäyttöinen. On myös huomattava, että kilpailu toimii, ja Mobiilivarmenteen markkinaosuus kasvaa tasaisesti.

On vaarallista, jos valtio ei jatkossa käyttäisi jo olemassa olevia markkinaehtoisia tunnistusratkaisuja, vaan kehittäisi omansa. Kun valtio alkaisi käyttää vain omaa tunnistuspalveluaan, yksityisen sektorin toimijoiden olisi käytännössä luovuttava vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoamisesta. Tunnistamispalveluiden saatavuus yksityisellä sektorilla huonontuisi merkittävästi, hinnat nousisivat ja ehdot heikkenisivät nopeasti. Kun regulaatiovelvoite ja nykyisen kaltainen palvelu päättyisivät, loppuisi myös sähköisen ensitunnistamisen mahdollisuus.

Nyt vireillä oleva valtion hanke uuden, oman tunnistamisvälineen kehittämiseksi on pääpiirteiltään hyvin samankaltainen kuin aiempi suurta vahinkoa aiheuttanut hanke vuosina 2013 – 2014. Tällöin julkishallinnon toiminta sai aikaan merkittävän markkinahäiriön ja esti Mobiilivarmenteen yleistymisen.

Suunnitelma valtion omasta tunnistusvälineestä on epärealistinen, eikä huomioi sähköisten palveluiden käyttäjien ja tuottajien kokonaisuutta. Ilmeisesti vain julkishallinnon palveluihin tarkoitetun uuden tunnistautumisen käyttömahdollisuus jäisi väistämättä liian suppeaksi. On todennäköistä, että kansalaiset eivät innostuisi palvelusta, joka ei toimisi kaikkialla, jolloin vähäisen käytön vuoksi tunnistamisen yksikkökustannus ylittäisi markkinaehtoisten palveluiden kustannustason. Jos taas valtio laajentaisi palvelunsa käyttömahdollisuutta julkisen sektorin ulkopuolelle, se aiheuttaisi markkinahäiriön. Kotimaiset tunnistuspalveluiden tarjoajat kilpailevat jo nyt globaalien toimijoiden kanssa. Kilpailu verorahoitteisen, maksuttomana tarjotun palvelun kanssa olisi kestämätöntä.

Sen sijaan, että tämänhetkisessä taloustilanteessa käytettäisiin kymmeniä miljoonia euroja uuden, valtion oman tunnistusratkaisun luomiseen, tulisi tunnistautumista kehittää yhteistyössä markkinatoimijoiden kanssa. Esimerkiksi alaikäisten, turvapaikanhakijoiden tai paperittomien tunnistamisen haaste ei ole tunnistusväline, vaan tunnistamisen käytännöt. Erityisryhmien tunnistaminen voitaisiin hoitaa kustannustehokkaasti esimerkiksi henkilön sähköisen identiteetin sisältävällä muistitikulla tai muulla yksinkertaisella välineellä.